

УДК 339.9.01

НОВІ СЕНСИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ПОСТІНДУСТРІАЛЬНУ ЕПОХУ

Гальперіна Л. П.

Кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародного менеджменту Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Анотація. *Розвиток національних економік обумовлений багатьма внутрішніми та зовнішніми чинниками серед яких, у спрощеному виразі, ресурсні (природні, трудові, в т.ч інтелектуальні, інвестиційні ресурси), виробничі (технологічний рівень, виробничі потужності, структурна диверсифікація виробництва), інституціональні (інклюзивні, екстрактивні) тощо. Однак значення дії кожного з цих агрегованих чинників та їх взаємодії змінюється у загальноцивілізаційному поступі, відповідно, змінюється вектор розвитку національних економік. Разом з тим, відмітимо, що формулювання національних інтересів, мети, пріоритетних завдань розвитку економічних систем визначається об'єктивністю оцінок вихідних параметрів, власних перспектив і тенденцій зовнішнього середовища, що потребує адекватності економічної політики вимогам часу. Методологічними засадами аналізу розвитку національних економік в постіндустріальну епоху були неінституціоналізм, а також авторська інтерпретація теорії складних систем.*

В умовах глобалізації зростання взаємозалежності та вразливості до зовнішніх впливів національних економік одночасно із загостренням глобальної конкуренції та появою системи глобального стратегічного менеджменту призводить до переоцінки національних економічних інтересів, втілення яких залежить від ефективності державного управління, зрілості громадянського суспільства, функціонування багатьох інституцій.

У постіндустріальну епоху однією з характерних рис глобалізації є формування уніфікованої або взаємопов'язаної системи соціально-економічних цінностей, яка має прояв у формуванні нових сенсів розвитку національних економік. Важливим сенсом розвитку національних економік є формування механізмів системної адаптації для вирішення завдань пристосування до змін зовнішнього середовища у довготривалому періоді, та одночасно вплив на зміну зовнішнього середовища в напрямку, що відповідає параметрам цілей власного розвитку. Процес адаптації передбачає можливості своєчасно застосувати регулятивні заходи, пов'язані з реагуванням уряду на зовнішньоекономічні обставини або внутрішньоекономічну ситуацію, що відрізняється від попередніх соціально-економічних умов.

Ключові слова: *постіндустріальне суспільство, інформаційне суспільство, системна адаптація, глобалізація, неінституціоналізм.*

Постановка проблеми. *Розвиток національних економік обумовлений багатьма внутрішніми та зовнішніми чинниками серед яких, у спрощеному виразі, ресурсні (природні, трудові, в т. ч. інтелектуальні, інвестиційні ресурси), виробничі (технологічний рівень, виробничі потужності, структурна диверсифікація), інституціональні (інклюзивні, екстрактивні) тощо. Однак значення дії кожного з цих агрегованих чинників та їх взаємодії змінюється у загальноцивілізаційному поступі, тож, відповідно, змінюється вектор розвитку національних економік. Разом з тим, відмітимо, що формулювання національних ін-*

тересів, мети, пріоритетних завдань розвитку економічних систем визначається об'єктивністю оцінок вихідних параметрів, власних і зовнішніх перспектив, що потребує адекватності економічної політики національного розвитку вимогам часу.

В умовах глобалізації зростання взаємозалежності та вразливості до зовнішніх впливів національних економік одночасно із загостренням глобальної конкуренції та появою системи глобального стратегічного менеджменту призводить до переоцінки національних економічних інтересів, втілення яких залежить від ефективності державного управління, зрілості громадянського суспільства, функціонування багатьох інституцій. У цьому зв'язку особливої актуальності набуває дослідження нових сенсів розвитку національних економік у постіндустріальну епоху.

Мета статті – дослідження нових сенсів розвитку національної економіки у постіндустріальну епоху.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питань пов'язаних з глобальним економічним поступом та розвитком національної економіки в умовах глобалізації широко представлено в працях багатьох зарубіжних науковців, серед них відзначено праці: Д. Асимоглу [1], Д. Белла [2], З. Бжезинського [3], І. Валлерстайна [4], Д. Гелбрейта [5], В. Іноземцева [6], І. Кларка [7], Т. Левітта [8], Б. Ліндси [9], М. Маклюэна [10], Й. Масуди [11], Наєфа Р. Ф. аль-Родгана [12], Р. Нуреева [13], К. Омае [14], Дж. Робертсона [1], Р. Робертсона [15], Дж. Розенау [16], І. Стоудманна [12], Е. Тоффлера [17], Р. Фукуями [18], Р. Холтона [19] та інших. Цю проблематику активно досліджують і вітчизняні вчені-економісти, зокрема, О. Білорус [20], Т. Кальченко [22], Д. Лук'яненко [22], А. Філіпенко [23] та багато інших. Однак теоретичні засади національного економічного розвитку у постіндустріальну епоху потребують подальшого дослідження.

Основні результати дослідження. Систематизацію теорій розвитку національних економік запропонував Р. Нуреев, який зазначає: «Якщо *mainstream*¹ в основному займався теоріями універсального розвитку національних економік, то камералістика, німецька історична школа, старий інституціоналізм, посткейнсіанство, ліворадикальна економічна школа і нова інституціональна теорія заклали теоретичні основи аналізу національної економіки» [13, с. 19]. Концептуальні засади розвитку національної економіки започатковано в працях Ф. Листа та Г. Шмолера. Фактично Г. Шмолером досліджено роль неекономічних чинників (моральних, етичних) у добробуті нації, що визначає сенси розвитку національних економік. Сенсом економічного розвитку згідно з ідеями Т. Веблена є формування раціональної промислової системи в національній економіці, розвиток якої обумовлений різними чинниками (зростанням населення, рівнем технологій) [23].

Для розуміння сенсів розвитку національних економік у період постіндустріальної епохи розглянемо її основні ознаки. Застосування терміну «постіндустріальне суспільство» набуло поширення завдяки працям Д. Белла [2], який розвинув ідеї Р. Арона, В. Ростоу та ін.

Характерними рисами постіндустріального суспільства є: створення економіки послуг; реалізація владних повноважень науково-технічними фахівцями та менеджерами; провідна роль теоретичного наукового знання як джерела нововведень та політичних рі-

¹ До *mainstream* Р. Нуреев відносить меркантилізм, XVI-XVIII ст. (емпіричний пошук методів підйому національної економіки країн Європи); класична політична економія, кінець XVIII – середина XIX ст. (теорії універсального розвитку половина XIX в.; марксистська політична (теорії економічних систем, в т. ч. національних моделей імперіалізму); неокласична теорія I, 1890-1920-ті рр. (відхід від аналізу проблем національної економіки); кейнсіанство, з 1930-х рр. (теорії державного регулювання національних економік); неокласична теорія II, з 1970-х рр. з 1960-х рр. (розробка ліберальних моделей розвитку національних економік) [13, с. 20].

шень в суспільстві; можливість самовідтворювального технологічного зростання; створення нової інтелектуальної техніки. Важливим є твердження щодо меритократії, як загального принципу соціальної структури постіндустріального суспільства та тяжіння виробництва до наукових центрів, а також виокремлення соціальної, економічної, політичної складових розвитку суспільства з формулюванням для кожної з них власного критерію ефективності [2; 13]. Це обумовлює зростання значення людського капіталу, а відтак і значення освіти, культури, охорони здоров'я. Власне дана концепція продовжувала ідею технологічного детермінізму, але не машинних технологій, а інтелектуальних, коли розвиток людського капіталу стає основною рушійною силою.

У сучасному світі одночасно співіснують різні типи суспільства (аграрне, аграрно-індустріальне, індустріальне, постіндустріальне), однак загальною тенденцією є формування глобального постіндустріального суспільства. Трансформація індустріальної епохи в постіндустріальну відбувається великою мірою під дією інноваційно-інформаційних чинників, що знайшло відображення у концепції інформаційного суспільства. Видатні дослідники Е. Тофлер, З. Бжезинський ототожнюють постіндустріальне суспільство з інформаційним, вважають, що інформаційне – є характерною рисою постіндустріального [3; 17]. Концепція глобального розвитку інформаційного суспільства визнана всіма країнами на Всесвітньому саміті з інформаційного суспільства в грудні 2003 р. в Женеві і розглядається метою і засобом гармонійного розвитку країн.

Один із засновників концепції інформаційного суспільства, М. Маклюен, акцентував увагу на тому, що у сучасному суспільстві економічні зв'язки і відносини поступово набувають форми обміну знаннями, а не обміну товарами, коли засоби масової комунікації виступають основними ресурсами, що збільшують багатство суспільства [10]. Таким чином, сенсом розвитку національних економік в постіндустріальному суспільстві є не боротьба за капітал, ринки збуту, а забезпечення доступу до інформаційних ресурсів, знань, а ця нова парадигма відображає формування інших сенсів розвитку національних економік.

Оскільки у глобалізованому світі лідерство в створенні, генеруванні та поширенні інформаційно-комунікативних технологій на основі використанні інтелектуального капіталу визначає глобальне економічне лідерство, а отже перерозподіл світового багатства. Таким чином, досягнення критеріїв постіндустріального (інформаційного) суспільства є сенсом для національних економік з ринками, що формуються.

На нашу думку показовим є те, що розвиток постіндустріальної епохи співпадає з появою у науковому дискурсі терміну «глобалізація», яка є об'єктивним наслідком світогосподарських процесів. Так, визначення глобалізації вперше з'явилося в словнику Вебстера у 1961 р., у 1983 р. з цим словом у назві вийшла наукова стаття, а у 1987 р. – книга у базі даних бібліотеки Конгресу США. Наукові праці вчених, що належать до різних галузей знань, щодо явища глобалізації з'являлись в різних частинах земної кулі, зокрема, американець Т. Левітт визначив цим феномен злиття ринків окремих продуктів, які виробляються великими багатонаціональними корпораціями» [8], а І. Валлерстайн стверджував, що «глобалізація являє собою тріумф капіталістичної світової економіки взаєпов'язаної за допомогою світового поділу праці» [4], японський дослідник К. Омає пояснював глобалізацію як «наступ світу без кордонів» [14], а Й. Масуда ототожнював інформаційне та постіндустріальне суспільство [11], англієць П. Дікен зауважує, що «глобалізація якісно відрізняється від інтернаціоналізації, являє більш досконалу і складну форму інтернаціоналізації, що має вищий ступінь функціональної інтеграції у міжнародно дисперсних формах господарської діяльності» (цит. по [12], а Р. Робертсон розуміє глоба-

лізацію «як стиснення світу та інтенсифікацію усвідомлення світу в цілому» [15]. Фахівці Швейцарського економічного інституту визначають глобалізацію як «процес, який руйнує національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини і взаємозв'язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї тощо» [24]. На думку аналітиків ОЕСД «глобалізація – це явище, за допомогою якого ринки і виробництво в різних країнах стають все більш взаємозалежними завдяки динаміці торгівлі товарами і послугами, потоків капіталу і технологій (цит. за [13, с. 17]). Сучасний погляд запропоновано у наступному визначенні дослідників даної дефініції Наєфа Р. Ф. аль-Родгана та Г. Стоудманна: «Глобалізація являє собою процес, який охоплює причини, перебіг і наслідки транснаціональної і міжкультурної інтеграції людини і діяльності, не пов'язаної з людиною» [12, с. 5]. Власне дослідники зазначають, що глобалізація є тенденцією, складним суспільним процесом, який розвивається у часі і є рушійною силою змін у суспільних відносинах всіх країн світу.

При цьому погляди щодо сутності самої глобалізації відображають основні риси постіндустріальної епохи. Відбувається планетарне поширення єдиних, спільних для всього людства технологій, методів господарського управління, культури, ідей, ціннісних орієнтацій, способу життя, алгоритмів поведінки та прийняття рішень тощо. Тобто в епоху постіндустріалізації відбувається формування інституційної глобальної системи. Дж. Розенау, який зробив фундаментальний внесок у повномасштабну теорію розвитку постіндустріального суспільства, акцентував увагу на біфуркації в глобальній політиці та турбулентності сучасних міжнародних відносин, на одночасних процесах централізації і децентралізації глобальних структур, зростанні ролі глобального громадянського суспільства, фактичного руху факторів виробництва міждержавними кордонами, формування мережевих структур тощо [16].

Російський науковець В. Іноземцев зауважує, що попри єдність економічної природи, «на базі постіндустріальної економіки може виникнути (і виникає) ціла низка суспільств, кожне з яких має бути охарактеризовано не тільки і не стільки з точки зору його технологічної організації, а насамперед виходячи з найважливіших соціально-економічних відносин, що складаються в ньому» [6]. Ця неоднорідність, різнорівневість розвитку національних економік, у поєднанні із зростанням ймовірності настання глобальних ризиків, сьогодні як ніколи робить актуальним є зауваження Т. Кальченка та Д. Лук'яненка про необхідність нових функціональних форм та механізмів гармонізації національних економічних інтересів, політик, дій, для захисту слабкіших партнерів і прийняття санкцій проти тих, хто порушує правила гри глобальної економіки, а з іншого – процес їх пошуку уможлиблюється лише за умови гуманізації світогосподарського розвитку, базованої на його інтелектуалізації, соціалізації та екологізації» [21, с. 38-39].

У цьому зв'язку фундаментальна праця Д. Асимоглу та Дж. Робінсона «Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty» [1] розглядає на засадах неінституціоналізму важливість політичної складової, пов'язують економічне зростання із самоповагою і процвітанням в довгостроковій перспективі. Хоча, на думку багатьох інституціоналістів (див. [19, 21]) роль політичних еліт, політичного устрою та, власне, держави в постіндустріальну епоху нівелюється, натомість зростає значення ТНК, глобального громадянського суспільства, соціальної відповідальності. Д. Аджемоглу та Дж. Робінсон виокремлюють інклюзивні політичні системи, які здатні забезпечити в довготерміновому періоді стабільний добробут та глобальне лідерство, на противагу екстрактивним політичним системам, в яких «можуть бути сплески процвітання, але оскільки управляються вони замкнутими елітами, які керуються своїми власними інтересами, їх економічна сила

в кінцевому підсумку згасає» [1]... Екстрактивні політичні системи характерні для країн, які пограють – це, як правило, видобувні суспільства, де еліта контролює економічну і політичну систему і використовує свою владу для вилучення багатства країни на власну користь» [1]. Таким чином, дослідження дає відповідь критикам впровадження «вашингтонського консенсусу» в перехідних суспільствах та прибічникам інших концепцій економічного зростання. Однак, поза увагою Д. Асімоглу та Дж. Робінсона залишається зовнішній вплив, зокрема країн – глобальних економічних лідерів, на становлення та подальший розвиток інклюзивних політичних систем, а відтак, за їхню ж логікою, і на досягнення добробуту та економічного лідерства в довготривалій перспективі в країнах з ринками, що формуються. Наявність сенсу для розвитку країни – глобального лідера у витрачання ресурсів на сприяння інклюзивному розвитку країни з екстрактивною політичною системою обумовлюється взаємозалежністю у глобалізованому світі, потребі зниження глобальних ризиків та, знову-таки, загостренням глобальної конкуренції між країнами – лідерами.

Важливим сенсом розвитку національних економік є формування механізмів системної адаптації до вимог постіндустріальної епохи. Такі механізми в інтерпретації теорії адаптації складних систем [25] для вирішення завдань управління розвитком національних економік мають забезпечити здатність країни динамічно пристосовуватись до змін зовнішнього середовища у довготривалому періоді. Разом з тим, завдання системної адаптації полягає у формуванні засобів впливу на зовнішнє середовище в напрямку, що відповідає критеріям сталого розвитку. Мова йде про можливість керованості складною системою внаслідок цілеспрямованої дії для отримання завчасно визначеного результату.

Висновки. Таким чином, в постіндустріальну епоху однією з характерних рис глобалізації є формування уніфікованої або взаємопов'язаної системи соціально-економічних цінностей, яка має прояв у формуванні нових сенсів розвитку національних економік. Методологічні засади аналізу розвитку національних економік в постіндустріальну епоху створені в неоінституціоналізмі, а також в теорії складних систем. Формулювання сенсів розвитку національних економік не має чітких критеріїв та залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх параметрів, тобто відноситься до процесу адаптації. Важливим сенсом розвитку національних економік є формування механізмів системної адаптації для вирішення завдань пристосовування до змін зовнішнього середовища у довготривалому періоді з одночасним впливом на зовнішнє середовище в напрямку, що створює умови досягнення цілей власного розвитку.

Список використаної літератури

1. Acemoglu D. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty / Daron Acemoglu and James Robinson. – New York : Crown Publishers, 2012. – p. 571.
2. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Д. Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К. : Либідь, 1996. – С. 194-251.
3. Бжезинський З. Велика шахівниця. Американське панування та його геостратегічні імперативи / З. Бжезинський [З англ. перекл. Олена Фешовець]. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
4. Wallerstein I. The Modern World System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century / Immanuel Wallerstein. – New York: Academic Press, 1974.

5. Galbraith J. K. *Economics in Perspective: A Critical History* / Galbraith John Kenneth. – Publisher: Houghton Mifflin (T); 2nd Edition. – October 1987.
6. Иноземцев В. Л. Воссоздание индустриального мира / В. Л. Иноземцев. – Россия в глобальной политике. – т. 9. – № 6. – ноябрь-декабрь. – 2011. – С. 85-98.
7. Clark I. *Globalization and International Relations Theory*. – New York: Oxford University Press, 1999. – p. 38.
8. Levitt T. *The Globalization of Markets* / Theodore Levitt // Harvard Business Review. May–June. – 1983.
9. Линдси Б. Глобализация: повторение пройденного. Неопределённое будущее глобального капитализма / Бринк Линдси: пер. с англ. – М. : ИРИСЭН, Мысль, 2011. – 416 с.
10. McLuhan M. *The Global Village. Transformations in World Life and Media in the 21st Century* / M. McLuhan, B. R. Powers. – N. Y. , Oxford: OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1989. – 224 p.
11. Masuda Y. *The Information Society as Post-Industrial Society* / Y. Masuda. – W., 1983. – 172 p.
12. Nayef R. F. Al-Rodhan *Definitions of Globalization: A Comprehensive Overview and A Proposed Definition* / Nayef R. F. Al-Rodhan, Gerard Stoudmann // Geneva Centre for Security Policy. – 2006. available at: <http://www.gcsp.ch/e/publications/Globalisation/index.htm>.
13. Национальная экономика: Учебник / Под общей ред. Р. М. Нуреева – М. : ИНФРА-М, 2010 г., 2008. – 655 с.
14. Ohmae K. *The Borderless World: Power and Strategy in the Global Marketplace*. – London: HarperCollins. – 1992.
15. Robertson R. *Globalization: Social Theory and Global Culture* / Roland Robertson. – London: Sage, 1992. – p. 8.
16. Rosenau J. N. *Globalization, Security, and the Nation State: Paradigms in Transition* / James N. Rosenau. – Princeton University Press. – 2005.
17. Тоффлер Э. Третья волна: [Пер з англ.] / Э. Тоффлер. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2002. – 776 с.
18. Фукуяма Ф. Конец истории / Ф.Фукуяма. – М., 2002. – С. 85.
19. Holton R. J. *Globalization and the Nation-State*. – London: Macmillan Press, 1998. – p. 11
20. Білорус О. Глобалізація і нова парадигма глобального постіндустріального розвитку / О. Білорус // Економічний часопис ХХІ. – 2002. – № 10. – С. 3-7.
21. Кальченко Т. Стратегії глобального управління / Т. Кальченко, Д. Лук'яненко // Міжнародна економічна політика. – № 8-9. – К. : ДВНЗ «КНЕУ ім.В. Гетьмана», 2008. – С. 5-41.
22. Філіпенко А. Методологічний дискурс міжнародної економічної політики [Електронний ресурс] / А. Філіпенко // Міжнародна економічна політика. – 2013. – Вип. 1. – С. 5–23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Мер_2013_1_3.pdf
23. Veblen T. *The Theory of the Leisure Class* / Thorstein Veblen, The Pennsylvania State University, 2003. <http://www.thevenusproject.com/downloads/ebooks/theory-leisure-class.pdf>
24. KOF Swiss Economic Institute. КОФ Индекс глобализации. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://globalization.kof.ethz.ch>
25. Растрингін Л. А. Адаптація складних систем. Методи и приложения / Л. А. Растрингін. – Рига: Зинатне, 1981. – 375 с.

RTHE NEW MEANING OF NATIONAL ECONOMIES IN THE POST-INDUSTRIAL ERA

Galperina L. P.

PhD in Economics, Docent, Professor of International Management, SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman».

Abstract. *The development of national economies caused by many internal and external factors including, in simplifying terms, resources (natural, human intellectual resources, investment funds), industrial (technological level of production capacity, structural diversification of production), institutional (inclusive, extractive) and others.*

However, the importance of each of these aggregated determinant for their interaction and changes in the global civilization progress, respectively, changing the vector of development of national economies.

Moreover, we observe that the formulation of national interests, goals, priorities of economic systems is determined by objective estimates of output parameters, their prospects and trends of the environment, which requires the adequacy of policy requirements. Methodological principles of national economies analysis in the post-industrial era were not institutionalized, and the author provides the interpretation of the complex systems theory.

In the context of globalization increasing interdependence and vulnerability to external influences of national economies, while the escalation of global competition and the emergence of the global strategic management leads to a reassessment of national economic interest, the implementation of which depends on the efficiency of public administration, the maturity of civil society and functioning of many others institutions.

In the post-industrial era the main feature of globalization is to create a unified and coherent system of social and economic values, which is manifested in the formation of new meanings of national economies. Important purpose of national economies is to develop mechanisms for adapting the system to meet the challenges adapting to changes in the environment for the long term, and also impact influence on the changing environment in a direction, which is corresponding to the parameters of their own development goals. This adaptation provides timely opportunities to apply regulatory measures associated with government response to external circumstances or domestic economic situation which are different from previous socio-economic conditions.

Key words: *post-industrial society, information society, system adaptation, globalization, new institutional economics.*

Referances

1. Acemoglu D. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty / Daron Acemoglu and James Robinson. – New York : Crown Publishers, 2012. – p. 571
2. Bell D. Prihid postindustrial'nogo suspil'stva / D. Bell // Suchasna zarubizhna social'na filosofija. – K. : Libid', 1996. – S. 194-251.
3. Bzhezins'kij Z. Velika shahivnicja. Amerikans'ke panuvannja ta jogo geostrategichni imperativi / Z. Bzhezins'kij [Z angl. perekl. Olena Feshovec']. – Ivano-Frankivs'k: Lileja-NV, 2000. – 236 s.
4. Wallerstein I. The Modern World System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century / Immanuel Wallerstein. – New York: Academic Press, 1974.
5. Galbraith J. K. Economics in Perspective: A Critical History / Galbraith John Kenneth. – Publisher: Houghton Mifflin (T); 2nd Edition. – October 1987.
6. Inozemcev V. L. Vossozdanie industrial'nogo mira / V. L. Inozemcev. – Rossija v global'noj politike. – t. 9. – № 6. – nojabr' – dekabr'. – 2011. – S. 85-98.
7. Clark I. Globalization and International Relations Theory. – New York: Oxford University Press, 1999. – p. 38.
8. Levitt T. The Globalization of Markets / Theodore Levitt // Harvard Business Review. May–June. – 1983.

9. Lindsi B. Globalizacija: povtorenie projdennogo. Neopredeljonnoe budushhee global'nogo kapitalizma / Brink Lindsi: per. s angl. – Moskva: IRISJeN, Mysl', 2011. – 416 s.
10. McLuhan M. The Global Village. Transformations in World Life and Media in the 21st Century / M. McLuhan, B. R. Powers. – N. Y., Oxford: OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1989. – 224 p.
11. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society / Y. Masuda. – W., 1983. – 172 p.
12. Nayef R. F. Al-Rodhan Definitions of Globalization: A Comprehensive Overview and A Proposed Definition / Nayef R. F. Al-Rodhan, Gerard Stoudmann // Geneva Centre for Security Policy. – 2006. available at: <http://www.gcsp.ch/e/publications/Globalisation/index.htm>.
13. Nacional'naja jekonomika: Uchebnik / Pod obshej red. R. M. Nureeva – M. : INFRA-M, 2010, 2008. – 655 s.
14. Ohmae K. The Borderless World: Power and Strategy in the Global Marketplace. – London: HarperCollins. – 1992.
15. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture / Roland Robertson. – London: Sage, 1992. – p. 8.
16. Rosenau J. N. Globalization, Security, and the Nation State: Paradigms in Transition / James N. Rosenau. – Princeton University Press. 2005.
17. Toffler Je. Tret'ja volna: [Per z angl.] / Je. Toffler. – M. : OOO «Izdatel'stvo AST», 2002. – 776 s.
18. Fukujama F. Konec istorii / F. Fukujama. – M., 2002. – S. 85.
19. Holton R. J. Globalization and the Nation-State. – London: Macmillan Press, 1998. – p. 11.
20. Bilorus O. Globalizacija i nova paradigma global'nogo postindustrial'nogo rozvitku / O. Bilorus // Ekonomichnij chasopis XXI. – 2002. – № 10. – S. 3-7.
21. Kal'chenko T. Strategii global'nogo upravlinnja / T. Kal'chenko, D. Luk'janenko // Mizhnarodna ekonomichna politika. – № 8-9. – K. : DVNZ «KNEU im.V. Get'mana», 2008. – S. 5-41.
22. Filipenko A. Metodologichnij diskurs mizhnarodnoї ekonomichnoї politiki [Elektronnij resurs] / A. Filipenko // Mizhnarodna ekonomichna politika. – 2013. – Vip. 1. – S. 5-23. – Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mep_2013_1_3.pdf.
23. Veblen T. The Theory of the Leisure Class / Thorstein Veblen, The Pennsylvania State University, 2003. <http://www.thevenusproject.com/downloads/ebooks/theory-leisure-class.pdf>.
24. KOF Swiss Economic Institute. KOF Indeks globalizacii. [Elektronnij resurs] – Rezhim dostupu: <http://globalization.kof.ethz.ch>.
25. Rastrigin L. A. Adaptacija slozhnyh sistem. Metody i prilozhenija / L. A. Rastrigin. – Riga: Zinatne, 1981. – 375 s.

НОВЫЕ СМЫСЛЫ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЭКОНОМИК В ПОСТИНДУСТРИАЛЬНУЮ ЭПОХУ

Гальперина Л. П.

Кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры международного менеджмента Государственного высшего учебного заведения «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана».

Аннотация. Развитие национальных экономик обусловлено многими внутренними и внешними факторами среди которых в упрощении выражении, ресурсные (природные, трудовые, в т. ч. интеллектуальные, инвестиционные ресурсы), производственные (технологический уровень, производственные мощности, структурная диверсификация производства), институциональные (инклюзивные, экстрактивные) и другие. Однако значенные действия каждого из этих агрегированных факторов и их взаимодействия изменяются в общецивилизационном развитии, соответственно, меняется вектор развития национальных экономик. Вместе с тем, отметим, что формулировка национальных интересов, цели, приоритетных задач развития экономических систем определяется объективностью оценок исходных параметров, собственных перспектив и тенденций внешней среды, что требует адекватности экономической политики требованиям времени. Методологическими принципами анализа развития национальных экономик в постиндустриальную эпоху были неинституционализм, а также авторская интерпретация теории сложных систем.

В условиях глобализации рост взаимозависимости и уязвимости к внешним воздействиям национальных экономик одновременно с обострением глобальной конкуренции и появлением системы глобального стратегического менеджмента приводит к переоценке национальных экономических интересов, воплощение которых зависит от эффективности государственного управления, зрелости гражданского общества, функционирования многих институтов.

В постиндустриальную эпоху одной из характерных черт глобализации является формирование унифицированной или взаимосвязанной системы социально-экономических ценностей, которая проявляется в формировании новых смыслов развития национальных экономик. Важным смыслом развития национальных экономик является формирование механизмов системной адаптации для решения задач адаптации к изменениям внешней среды в долгосрочном периоде, и одновременно влияние на изменение внешней среды в направлении, соответствует параметрам целей собственного развития. Процесс адаптации предполагает возможности своевременно применить регулятивные меры, связанные с реагированием правительства на внешнеэкономические обстоятельства или внутриэкономическую ситуацию, отличающийся от предыдущих социально-экономических условий.

Ключевые слова: *постиндустриальное общество, информационное общество, системная адаптация, глобализация, неинституционализм.*